

علامه‌ای از دیار آذربایجان که تاریخ تفسیر قرآن را تغییر داد

علامه طباطبایی شخصیتی کم نظیر در جهان اسلام، مفسری بزرگ، فیلسوفی سترگ، عارفی وارسته و فقیهی عالی مقام و صاحب آثاری وزین و ماندگار برای جهان اسلام است...

علامه طباطبایی شخصیتی کم نظیر در جهان اسلام، مفسری بزرگ، فیلسوفی سترگ، عارفی وارسته و فقیهی عالی مقام و صاحب آثاری وزین و ماندگار برای جهان اسلام است، تنها یکی از آثار و برکات وجودی علامه طباطبایی، کتاب تفسیری «المیزان» است که تاریخ تفسیر قرآن کریم را به دو قسم قبل و بعد از خود تقسیم کرده است.

به گزارش نصر، علامه سید محمدحسین طباطبایی در اسفند سال 1281 هجری شمسی در تبریز چشم به دنیا گشود، در دوران کودکی پدر و مادرش را از دست داد، بعد از فوت والدین، برادرش مرحوم آقا سید محمدحسن الهی از ایشان مراقبت می کرد، شخصیت برادر ایشان نیز به قدری بزرگ بود که بعد از رحلت او مرحوم علامه طباطبایی که بسیار ناراحت و اندوهگین بود، به اطرفیان و شاگردانشان گفت "جهان اسلام عالم بزرگی را از دست داد"، همچنین مرحوم علامه طباطبایی زندگی و عمر خود را مدیون برادرش می دانست.

نماینده ولی فقیه در آذربایجان شرقی در خصوص شخصیت این عالم فرزانه با بیان اینکه علامه طباطبایی، مفسری بزرگ، فیلسوفی سترگ، عارفی وارسته و فقیهی عالی مقام و صاحب آثاری وزین و ماندگار برای جهان اسلام، بلکه جهان بشریت هستند، اظهار کرد: از جمله راه های رسیدن به معارف غنی اسلام در عصر غیبت و رفع خلاها، مطالعه و شناخت آثار و اندیشه های علمی بزرگان دین و علمای ربانی است.

حجت الاسلام سیدمحمدعلی آل هاشم با بیان این که رویکرد عقلانی و تفکر و تأمل در مسائل مختلف، از شاخصه‌های بارز علامه طباطبایی است، افزود: علامه، با همراه کردن عرفان نظری و عملی، طعم خوش حقایق عرفانی را چشیده بود.

وی اظهار کرد: عظمت علمی علامه، دارای ابعاد مختلف شناخته شده و گاه ناشناخته، حتی در مجامع علمی است. وی با تأکید بر این که عظمت علمی علامه در مباحث تفسیری و فلسفی موجب شده تا تبحر ایشان در سایر علوم تحت الشعاع واقع شود، گفت: علامه، سالیان بسیاری از عمر خویش را صرف فراگیری فقه و اصول کرد و در طول زندگی پربرکت خود، همواره پاسخگوی پرسش جوانان بود.

حجت الاسلام والمسلمین آل هاشم با اشاره به این که بینش علامه و شناخت مقتضیات زمان و مکان را می شود در آثار ایشان دید، ادامه داد: یکی از نوآوری های مهم علامه طباطبایی در فلسفه، نظریه ادراکات اعتباریه بوده و این نظریه در بعد معرفت شناسی، می تواند بر بسیاری از مسائل در علوم مختلف تأثیری عمیق بگذارد. وی در مورد نظریه ادراکات اعتباریه علامه طباطبایی، بیان کرد: این نظریه را از حیث تاثیرگذاری بر مسائل مختلف با نظریه حرکت جوهری ملاصدرا مقایسه می کنند.

رئیس شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی آذربایجان شرقی نیز در گفت و گو با ایسنا ادامه داد: علامه طباطبایی به مدت 6 سال در مکتب، درس قرآن و صرف و نحو یاد گرفتند اما از آموختن علم اشباع نشده و در سال 1297 وارد حوزه علمی شدند. اما موضوع جالبی از علامه نقل شده است که ایشان گفته اند در اوایل کسب علم در حوزه علمیه علاقه خاصی به کسب علم نداشته و حتی قصد ترک حوزه را نیز کرده بودند اما با عنایتی که از سوی خداوند به ایشان شد (و هرگز نگفتند که این عنایت چه بود)، تصمیم گرفتند که واقعا به کسب علم بپردازند و 17 سال در حوزه علمیه کسب علم کردند، ایشان همواره تأکید می کردند در این سال ها هرگز چشم شان سرگرم زیبایی ها و زشتی های دنیا نبوده و از نشست و برخاست با کسانی که غیر اهل علم بودند، خودداری کردند.

حجت الاسلام رسول برگی به عزیمت علامه طباطبایی به شهر نجف نیز اشاره کرد و گفت: علامه طباطبایی بعد از کسب علم در حوزه طالبیه تبریز، به همراه برادر خود عازم نجف شده و 10 سال در این شهر ماندند و علوم مختلفی از جمله ریاضی، فقه و اصول و فلسفه را نزد اساتید بزرگی همچون مرحومین سید ابوالقاسم موسوی خوانساری، سید محمدحسین نائینی، شیخ محمدحسین غروی اصفهانی مشهور به کمپانی و سیدحسین بادکوبه ای فرا گرفتند.

وی ادامه داد: ایشان مباحث معارف الهی، اخلاق و فقه و حدیث را از مرحوم آقا سید علی قاضی طباطبایی یاد گرفتند که امام خمینی(ره) در وصف آقا سیدعلی قاضی گفتند «ایشان کوه استوار توحید و معرفت بود» و احساس من این است هر عنایتی که به علامه طباطبایی شده، به برکت ارتباط ایشان با مرحوم آقا سیدعلی قاضی طباطبایی بود.

این کارشناس مسائل مذهبی در مورد نحوه ی آشنایی علامه طباطبایی با آقا سیدعلی قاضی اظهار کرد: آیت الله سید احمد قاضی نقل می کند که مرحوم علامه طباطبایی وقتی که برای اولین بار به نجف می روند و برای زیارت به حرم حضرت امیرالمؤمنین (ع) مشرف می شوند، از امیرالمؤمنین (ع) درخواست می کنند که فردی را به او معرفی کند که او را از دریای علم و عرفان سیراب کند و زمانیکه به خانه بر می گردد، آقا سیدعلی قاضی در خانه علامه را زده و می گویند

که من از طرف امیرالمؤمنین(ع) آمده ام و هر هفته دو جلسه در کلاس من حاضر شوید و علامه طباطبایی می گوید هر چه که داشته ام و کسب کرده ام از جلسات حضور در محضر آقا سیدعلی قاضی بود.

وی ادامه می دهد: تأثیرپذیری علامه طباطبایی از سید علی آقا قاضی به اندازه ای بود که هر موقع نام آن مرحوم را می شنیدند حال و هوایشان تغییر می کرد و رنگ چهره شان سرخ می شد.

وی همچنین به جمله ای از سیدعلی آقا قاضی که همواره سرلوحه علامه طباطبایی بود اشاره کرد و ادامه داد: وقتی که از علامه می پرسند که یک جمله ناب از آقا سید علی قاضی بگوید، به این جمله اشاره می کند که «اخلاص را بیشتر کن؛ برای خداوند درس بخوان؛ برای خداوند زندگی کن و مراقب زبان خودت باش.»

رئیس شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی آذربایجان شرقی در خصوص جلسات تدریس علامه طباطبایی در شهر قم نیز اظهار کرد: علامه طباطبایی در سال 1325 عازم شهر قم شده و با اصرار آیت الله سید محمد حجت کوه کمره ای، شروع به تدریس کرده و ابتدا به تدریس کتاب اسفار اربعه پرداختند اما متأسفانه در هنگام تدریس این کتاب عده ای در مقابل علامه ایستاده و اجازه ندادند که به تدریسش ادامه دهد و وقتی که تدریس آن کتاب متوقف شد، کتاب شفاء ابن سینا را تدریس کردند.

وی ادامه داد: بعدها با اصرار جمعی از شاگردان و نزدیکان، شب های پنجشنبه و جمعه به تدریس کتاب اسفار اربعه پرداختند که ماحصل این کلاس ها رشد افرادی مانند شهیدان «مطهری»، «بهشتی»، «باهنر»، «مفتح» و حضرات آیات «خامنه ای»، «مکارم شیرازی»، «نوری همدانی»، «جوادی آملی» (که ایشان داماد علامه طباطبایی نیز هستند)، «علامه حسن زاده آملی» و «مصباح یزدی» بود و اگر وسعت تدریس ایشان به اندازه حوزه علمیه بود غوغا به پا می کرد.

وی با معرفی دو کتاب در رابطه با علامه طباطبایی متذکر شد: کتاب «مهرتابان» که توسط یکی دیگر از شاگردان علامه به نام «سید محمدحسین حسینی تهرانی» نوشته شده است و کتاب «ز مهر افروخته» نوشته ی آقا سیدعلی تهرانی که آیت الله فاطمی نیا در مقدمه این کتاب یادداشت نوشته است، دو کتابی است که می توان به عنوان یادنامه و بازخوانی خاطرات ناگفته علامه معرفی کرد.

حجت الاسلام برگی اضافه کرد: یکی دیگر از شاگردان برجسته ی علامه، مرحوم «سیدجلال الدین آشتیانی» بود که در سال 1384 فوت کرد و «امام موسی صدر» نیز از شاگردان علامه بود و علامه ایشان را با احترام استاد زاده خطاب می کرد حتی در سال 1342 امام موسی صدر با پیشنهاد علامه طباطبایی به الازهر و واتیکان رفت و زمانی که امام موسی صدر در لبنان ناپدید شد، علامه همواره در برای سلامتی اش دعا می کرد.

وی در خصوص تألیفات علامه طباطبایی نیز گفت: تألیفات ایشان بسیار زیاد بود که می توان به کتابهای توحید، انسان، رساله و سائنط، شیعه در اسلام، قرآن در اسلام، اسلام و انسان معاصر، حکومت در اسلام، سنن النبوی اشاره کرد و دو کتاب تفسیر المیزان و اصول فلسفه و روش رئالیسم که از علامه طباطبایی به یادگار مانده است و همه ما را حیرت زده کرده است. بطوریکه برای تألیف کتاب 20 جلدی تفسیرالمیزان 20 سال وقت گذاشته است که روش تفسیر در این کتاب تفسیر قرآن به قرآن است یعنی از روی آیات قرآن آیات دیگر را تفسیر کرده است و شهید مطهری می گوید من در بین کتب تفسیر شیعه و سنی کتابی مانند تفسیر المیزان پیدا نکردم.

وی با بیان اینکه علامه طباطبایی در کنار فعالیت های فقهی، عرفانی، اخلاقی و فلسفی طبع شعری فوق العاده ای نیز داشتند، اظهار کرد: علامه طباطبایی همواره سفارش می کردند که دوست ندارند بعد از مرگ شان به عنوان شاعر شناخته شوند و فعالیت هایشان در اخلاق و عرفان و فقه و اصول کمرنگ شود. چون که اشعار به قدری سنگین بود که از ترس این که عوام الناس ایشان را به شرک متهم نکنند، بسیاری از اشعار را از بین بردند و اشعارشان به قدری زیبا و دلنشین بود که بعضی از تصنیف خوان ها مانند شهرام ناظری و علیرضا افتخاری، از اشعارشان استفاده کرده اند.

این کارشناس مسائل مذهبی با اشاره به اینکه علامه طباطبایی مورد ظلم جریان تفکیک و جریان تشیع لندن قرار گرفته است، گفت: جریان تفکیک و تشیع لندنی همچنان به علامه طباطبایی جسارت می کنند و نمی خواهند چهره ی واقعی علامه به مردم معرفی شود لذا وظیفه ما بسیار سنگین است و باید علامه را به عنوان به دنیا و جهان اسلام معرفی کنیم و وظیفه ما آذری زبان ها بسیار سنگین تر است.

برگی یادآور شد: من با دو تن از روحانیون مخالف فلسفه و پیرو جریان تفکیک که قصد دارند علامه طباطبایی را به عنوان فردی ضدانقلاب معرفی کنند، بحث کردم و به آن ها گفتم شما که ادعا می کنید علامه طباطبایی فردی ضدانقلاب است، چرا تمامی شاگردان علامه افرادی چون شهید مطهری، شهید بهشتی و یا رهبر معظم انقلاب و ... هستند؟

وی ادامه داد: در همین جا لازم است پیام حضرت امام خمینی(ره) را بازخوانی کنیم که فرمودند «درگذشت علامه طباطبایی ضایعه بزرگی برای اسلام است و ما بسیار متأثر شدیم و این ضایعه را به ملت ایران و حوزه های علمیه تسلیم عرض می کنم» لذا رابطه امام خمینی(ره) و علامه طباطبایی بسیار نزدیک و صمیمی بود و علامه طباطبایی هرگز ضدانقلاب نبود.

علامه طباطبایی در ۲۴ آبان ۱۳۶۰ در قم چشم از جهان فروبست.

خبرگزاری ایسنا